

recensie

Een jeugdschrijfster met durf

YOUNG ADULT Als er een Nederlandstalige auteur is die kans maakt in het huidige young adult-aanbod, dan is het wel de Nederlandse schrijfster Erna Sassen met *Neem nooit een beste vriend*.

ERNA SASSEN
Neem nooit een beste vriend
 Leopold, 280 blz.,
 € 17,99
 (e-boek € 5,99)
 ★★★★★

Jongeren lezen steeds vaker in het Engels en dat geldt bij uitstek voor young adult-boeken – dat de Engelse benaming ook hier helemaal ingeburgerd is, zegt genoeg. Jongeren delen hun favoriete YA gretig op TikTok en de populairste titels worden opgepikt door streamingplatforms. Kan een Nederlandstalig boek de concurrentie aan met de Britse en Amerikaanse titels die zoveel wind in de zeilen krijgen via sociale media en verfilmingen?

Als er een auteur is die kans maakt in het huidige aanbod, dan Erna Sassen. Ze bouwde de laatste jaren veel krediet op door de manier waarop ze haar jonge personages neerzet en de snedige taal waarin ze dat doet. Net als de populairste YA uit de VS schuwt Sassen geen taboes of controverses. Voor jongere kinderen schreef ze boeken met titels als *Snoep je wel genoeg?* en *Breek je nek voorzichtig*. Haar tienerpersonages gaan nog een stap verder. Ze vertellen over de zelfmoord van hun moeder, een verhouding met hun leerkracht, of hun beste vriendin die zich neerlegt bij een gedwongen huwelijk.

OPGROEIENDE JONGENS

Qua profiel kan Sassen moeilijker verder af staan van haar personages: ze is een zestiger die voor het eerst in de kijker liep als verpleegster Suzanne in de Nederlandse televisiereeks *Medisch Centrum West*. Ze debuteerde pas als jeugdau-

teur toen ze halfweg de veertig was. Opvallend is bovendien dat ze vaak kiest voor het perspectief van opgroeiende jongens. Daarmee vult ze een nood in de Nederlandse jeugdliteratuur, waar de ontleding bij jongens een oud zeer is. Boeken die daarbij inspelen op hun leefwereld en die veel humor inzetten kunnen het verschil maken.

In *Neem nooit een beste vriend* staan drie vrienden centraal: de verteller, Joshua, en zijn stoere klasgenoten Dylan en Sergio. Ze leerden elkaar kennen in Sassens vorige adolescentenroman, het bekroonde *Zonder titel*, maar die voorkennis heb je niet nodig om dit verhaal te volgen. De toon is meteen gezet wanneer de vrienden een thema zoeken voor een feest dat ze samen willen geven: 'Dylan wilde iets met vechtsport maar dat vond Sergio saai, Sergio wilde iets met superhelden maar dat vond Dylan saai en ik wilde iets met dieren maar dat vonden ze allebei "COMPLEET GESTOORD!" in de negatieve betekenis van het woord dan, want meestal is compleet gestoord juist een aanrader.' Josh schrijft met vaart en combineert grote nadruk met de nodige zin voor relativering. Het is een aanstekelijke mix die Sassen een boek lang volhoudt.

LEKKER WIJF

Uiteindelijk kiezen de drie vrienden het thema 'lekker wijf' voor hun feestje. Daar komt een vierde speler in het spel: de knappe Lind-

sey, die zich verkleedt heeft als een Kardashian. Ook zonder valse kont had ze volgens Joshua prima bij het thema gepast, maar ze biedt zich zo nadrukkelijk aan hem aan dat hij helemaal in de war raakt. Lindsey is gevaarlijk, besluit hij: ze zet de tegenstelling tussen zijn stoere en zijn zachte kant op scherp.

Sassen zoekt met het rauwe taalgebruik van de jongens de grens op van wat je aan vooroordelen in een jeugdboek kwijt kan. Hun grappen zijn ongemeen geestig, maar zelden politiek correct. Kleurrijke scheldwoorden zijn schering en inslag, en hoewel de vrienden elkaar regelmatig terechtwijzen staan al die beledigingen maar mooi op papier. Het blijft verteerbaar omdat de jongens authentiek overkomen en het boek lezers tegelijkertijd uitdaagt om de personages achter de stoere poses te zoeken. Sassen balanceert op een slappe koord wanneer ze gevoelige thema's aansnijdt, maar ze blijft overeind.

Auteurs van YA boeken weten het: 'sex sells' bij deze doelgroep. Ook hier loopt seks als een rode draad door het boek. Daarbij bouwt Josh een overtuigend pleidooi op dat seks veel vormen kan aannemen die allemaal oké zijn. Sergio blijkt een bijverdienste te hebben als sekswerker, iets wat Dylan eerst radicaal veroordeelt. Maar Dylan blijkt zelf evenmin in een traditioneel hokje te passen wanneer het over zijn seksualiteit gaat. Het boek trekt wel een duidelijke grens bij misbruik van kinderen – iets waar Dylan een zusje aan verloor. Het verklaart meteen ook zijn opvliegender karakter.

KWETSBARE MEISJES

Via Lindsey verkent het verhaal dan weer hoe kwetsbare meisjes zich staande proberen te houden in een hypergeseksualiseerde omgeving. Zij cultiveert met verve haar imago van 'lekker wijf' maar wanneer Joshua haar uitnodigt om voor hem te poseren blijkt hoeveel deugd het haar doet om echt gezien te worden. Het is het begin van een ontwapenende liefde. In zijn

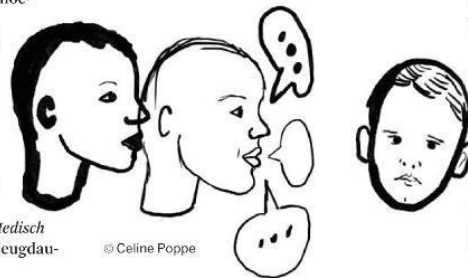
zoektocht naar zijn gevoelens voor Lindsey gebruikt Josh twee talen om zijn emoties uit te drukken: zijn scherpe pen en zijn fenomenale artistieke talent. Tussen het verhaal weeft hij inzichten in de kunst, die hij – hoe kan het ook anders? – sterk relativeert. Zo leert hij van zijn moeder dat goede kunst je moet raken, iets wat hij ervaart bij *De schreeuw* van Edvard Munch: 'Hij wekt emoties bij mij op. / Voornamelijk WOEDE. / Dat zoiets lelijks zó beroemd kan zijn, en zoveel geld waard is.'

Sassen schuwt geen taboes of controverses. Voor jongere kinderen schreef ze boeken met titels als *Snoep je wel genoeg?* en *Breek je nek voorzichtig*

Het is dan weer moeilijk om niet geraakt te worden door de eigen kunstwerken van Josh, die beginnen met een portretreeks van zijn gestorven konijn en leiden naar prachtige studies van Lindsey. De Nederlandse illustrator Martijn van der Linden doet in beeld wat Sassen in taal vermag: een reeks schetsen en schilderijen neerzetten die geloofwaardig zijn als product van een getalenteerde tiener en die deze stijl verheffen tot een unieke kunst. Daarbij haalt Josh inspiratie uit de schilderkunst en zie je Lindsey bijvoorbeeld in variaties op *Het meisje met de parel* van Vermeer of in een kubistische uitvoering naar Picasso.

Sassen heeft begrepen waar het bij goede YA om draait: ze vat de intensiteit van een levensfase vol twijfels en ontdekkingen, en ze toont dat geen enkele tiener in een hokje te vangen is. Daarbij geeft het boek aan lezers het vertrouwen dat die de personages doorzien en zowel kunnen genieten van een gewaagde grap als van een gevoelig portret.

Vanessa Joosen

© Celine Poppe